

# הלכות יום הכפורים סימן תרט תרי

## תרט הטמנת חמין בערב יום כפור, ובו סעיף אחד:

**א (א) \*מותר להטמין חמין מערב יום הכפורים למוצאי יום הכפורים:** הגה (ב) ויש אומרים (ג) שאין להטמין ביום הכפורים (עין בטור), וכן המנהג במקדונות אלו (מהר"ל):

## תרי הדלקת הגרות ביום כפור, ובו ד' סעיפים:

**א (א) \*מקום שנהגים להדליק גר (ב) בליל יום הכפורים (ג) מדליקין, מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין.** (ואם יש לו גר בבית (ד) חייב להדליק בתוך ששוכב שם, כדי שלא יבוא לידי תשמיש עם אשתו מאחר שרואה אותה (ה) אצל הגר שבביתו) (מהר"ל). **ב** יאם חל להיות בשבת חייבין הכל להדליק: הגה ומכריזין להדליק גר של שבת ושל יום הכפורים: **ב** גיש מי שאומר (ו) שמברך על הדלקת גר יום הכפורים: הגה (ז) וכן המנהג במקדונות אלו: **ג** (ח) בכל מקום מדליקין בבתי-קנסיות ובבתי-מדרשות ובמבואות האפלים ועל-גבי החולים: **ד** (ט) הנהגים בכל מקום להרבות גרות בבתי-קנסיות ולהציע בגדים נאים בבית-הכנסת: הגה ונהגים (י) שקל איש גדול (יא) או (ב) קטן עושין לו גר (מדרכי ומהר"ו), גם גר נשמה (יב) לאביו ולאמו שפנתו (כל בו), וכן נכון, וכן קתבו מקצת רבנותא. ואם קבו גרות אלו ביום הכפורים,

א משנה פסחים יג  
ב ברתא פסחים שם  
הכרי שמעון בן  
אלעזר ויפריש  
הרמב"ם ג טור בשם  
אביו הרא"ש ד משנה  
שם פסחים ה טור,  
וכן קתב הרא"ש  
ביומא

### באר היטב

(ב) קטן. ועכשו אין עושין גר אלא הנשוי. וטעם הגרות משום שהתורה נקמה ביה"כ שקרוי אור, מהר"ו. ומהר"ל קתב שהן כנגד איבריו של אדם, או כנגד מ"ע, ולאילו השקמים אין לעשות גר לאשה, עמ"א. ועין סימן קנד סי"א אינה גר ראוי לביה"כ. ובקלקוט שפטים איתא לעשות פתילות עבות כדי להרבות אורן,

### משנה ברורה

בדיל מנה משום נדוּתה, (ד) יש להקל בשמדליק בשלחן ולא בתוך: **ב** (ו) שמברך וכו'. הינו במקום שנהגין להדליק<sup>10</sup>. שוב ממילא הוי לה חיובא עליו להדליק<sup>11</sup> משום שלום בית כמו בשבת<sup>12</sup>: (ז) וכן המנהג<sup>13</sup> וכו'. דהינו שנהגין (ח) לברך אשר קדשנו במצותיו וענו להדליק גר של יום הכפורים<sup>14</sup>: **ג** (ח) בכל מקום מדליקין בבתי-קנסיות וכו'. ובכל אלו (י) אין לברך לכלי עלמא, דאין כאן משום שלום בית: **ד** (ט) נהגין בכל מקום וכו'. ודרשין (י) "לקדוש ה' מקבד" זה יום הכפורים, וכן דאין לברך באכילה ושתיה בפדוהו בכסות נקיה<sup>15</sup>, וגרות הוי גס-פן כבוד היום, דכתיב "על פן בארים פדוהו ד", ומתרגמין: כפנסאי יקרו ד'. ואין מקבלין שעה ממומר לעפוי<sup>16</sup> שזמן נדבה לבית-הכנסת, ויכליעיל בסימן קנד סעיף א' בהג"ה<sup>17</sup>, עין שם במשנה ברורה<sup>18</sup>, ואם יש חשש איבה, וכל-שכן שר, מקבלין ממנה, וצריך עיין [פמ"ג]: (י) שקל איש. ואין לעשות גר לאשה, עין במגן אברהם השעם<sup>19</sup>: (יא) או קטן. ועכשו אין עושין גרות אלא לנשוי. בקלקוט שפטים איתא, לעשות פתילות עבות בבית-הכנסת כדי להרבות אורן<sup>20</sup> [מ"א]: (יב) לאביו ולאמו. לכפר עליהם<sup>21</sup>, ומשמע מלשון זה דסגי בגר אחר. ועין באר"ה רבה<sup>22</sup>:

### שער הציון

(ב) מגן-אברהם בשם הרב"ו. ועין שבת דף יח עמוד א, וצריך עיין<sup>3</sup>, ואולי משום דבעשת-ימי-תשובה יש להחמיר אפלו בכפר הפתר מדינא. ועוד כתבו הפוסקים טעם, משום דתחזי כרעבונתא: (ג) פרימקדים. ולאחר חצות אפשר דאסורא נמי איכא<sup>4</sup> [ב"ח ע"ש, והעתיקו הפמ"א]: [א] והנה דרך-החיים פתב: ודוקא אם מטמין מאכלים לצורך אכילה של מוצאי יום הכפורים, אבל אם מטמין בפנור דברים שאינן לצורך אכילה של מוצאי יום הכפורים, כגון במקדונות שעושין הפאודלי"ע<sup>5</sup>, ועושין הרבה בפעם אחת שצריך על זמן רב, ושורק פי התנור בטיט, מותר להטמין בערב יום הכפורים בתנור שיתבשל שם ביום הכפורים, ואפלו אחר חצות פנור, מידי דהוי אפלאכות שפטר לעשותן בערב-שבת מבעוד יום ונעשין מאליהן בשבת<sup>6</sup> במקום שאין חשש שמא יחטה, ואפלו אם רוצה לאכל ממנה במוצאי יום הכפורים מותר, עד כאן לשונו. וכל זה הוא לשיטתה שקתב טעם האסור משום הנקה או משום דתחזי כרעבונתא, אבל לטעם הבי"ח במה שאסור אחר מנחה, עין שם, גם באפן זה אין נכון, אם לא קדם חצות: (ד) פרימקדים: (ה) מקרא: (ו) מקרא: (ז) ומה דברי הש"י כמו שקתבו לפנינו מקשה מאד, דהשעם פשוט מחמת תשמיש שיתגבר יצרו עליו, מי"ב מוכח מרמ"א בטימור, וכן איתא ברמב"ם בפרוש המשנה וההלכותיו, וכן פרש הרע"ב והכלבו, ואחר-כך מצאיתו במאמר מרדכי שצנאר פקלא עליו. ולעניינת דעתי דחסר בטי"ז תבות צלפוש היא נדה. אך על עקר טעמו אני מתפלל, דמשום חששא זו של הש"י לא פליטין בלאו הכי, דהא ביום הוא רואה אותה ולא תהיה מתשבתו טהורה: (א) פן משמע ממרדכי סוף יומא וגם בראשו מענין זה, עין שם: (ד) פרימקדים. ומפל מקום במקום שנהגו להדליק, נראה דבנדאי צריך להדליק אף בתוך זה: (ה) פרימקדים. ודע, דהפרי תדש וכן הנרי"א הסיכמו בפוסקים דסבירא להו שלא לברך, פניו דתלוי במתנהג ואיתא בנפנו לברך על זה<sup>7</sup>, אכן בהרבה אחרונים שראיתו פלם העתיקו דברי הרמ"א לדינא. ומפל מקום נראה לי דבמדינות אחרות שכן, פניו מנהג קבוע לנה בנדאי יותר טוב להנהיג שלא לברך: (י) ב"ח ופרי תנש. ומשמע לכאורה מדבריהם דקאי על הכל, דהינו על-גבי החולים גם-כן, ולידי צורך עיין, דלקאורם גם שם שפך שלום בית, שאותן המשמשין לפניו יראו מה להביא לפניו: (א) אחרונים:

תרגום: 1 תפוחי אדמה. 2 מרקחת פרות (בעקר שזיפים).

# הלכות יום הכפורים סימן תרט תרי

ביאורים ומוספים

## סימן תרט

### הטמנת חמין בערב יום כפור

[משנב ס"ק א]

מפר נכו<sup>1</sup>.

1) ומה שהתיר השו"ע להטמין מערב יום כיפור, כתב הרע"א (הגהות שו"ע ס"א) שהיינו דוקא בדבר שאינו מוסיף הבל, ומשום שהטמנה זו נאסרה רק בשבת עצמה אבל לא מבעוד יום [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' רנו ס"א)]. מה שאין כן הטמנה בדבר המוסיף הבל, שאסורה אפילו מבעוד יום שזמא יחתה בגחלים [כמבואר שם], אם כן מצד הדין אסור להטמין בו לצורך מוצאי יום כיפור ולא רק מצד המנהג המובא ברמ"א.

הוסיף לבאר, שאף על פי שביום כיפור מסיחים דעת מהמאכל, ואם כן נחשב הדבר כמטמין 'בשר חי' שהתבאר בשו"ע לעיל (סי' רג ס"א) לגבי איסור 'שהיה', שבבשר חי אין חשש חיתוי בגחלים, מ"מ הרי דעת השו"ע לעיל (סי' רנו ס"ז) שלגבי איסור 'הטמנה' לא נאמר ההיתר של בשר חי. וסיים, שאכן לדעה שהובאה ברמ"א שם שדין 'הטמנה' שזה לדין 'שהיה', ומותר להטמין בשר חי מערב שבת, אם כן מצד הדין אין איסור להטמין לצורך מוצאי יום כיפור אפילו בדבר המוסיף הבל.

אמנם להלכה, הרי נתבאר ברמ"א שם שלכתחילה אין לנהוג כדעה זו, ונמצא שאסור מצד הדין להטמין בדבר המוסיף הבל לצורך מוצאי יום כיפור, וכן מבואר בביאור הגר"א (כאן), וכן צידד הפמ"ג (סי' רנו א"א ס"ק ב).

[משנב ס"ק ב]

מחפשל בתנור לצרף הל, וזה אין נכו<sup>2</sup>.

2) וכן להטמין מערב שבת לצורך מוצאי השבת, כתב לעיל (סי' רנו ס"ק ד) בשם המג"א שם (ס"ק ב) שלפי דעה זו אסור [אפילו בדבר שאין מוסיף הבל, שמותר להטמין בו מבעוד יום]. כיון שנראה הדבר כהטמנה משבת לחול, הוסיף המג"א, שכיון שאיסור זה הוא לא מצד הדין, שהרי ההכנה נעשית מעצמה, נהגו להחמיר רק בהטמנה ולא באפיה, וכמו שכתב הרמ"א לעיל (סי' רנד ס"ה) שמותר לאפות פת מערב שבת לצורך מוצאי שבת, אפילו אם האפיה נמשכת בשבת.

אמנם לפי הטעם של 'מחוי כרעבתנות' [שהחזיר בשעה"צ כאן (ס"ק א)], כתב במשנב שם ששייך האיסור רק מערב יום כיפור לצורך מוצאי יום כיפור, אבל לא מערב שבת לצורך מוצאי שבת.

הוסיף בספר שיעור שלמי תודה (עניני הטמנה עמ' קמד), שאף לפי מה שצייד בשעה"צ (כאן ס"ק א) בביאור הטעם שנהגו להחמיר לאסור הכנה מיום כפור לצורך חול אפילו באופן שהיא נעשית מעצמה, שהוא משום שבעשרת ימי תשובה יש להחמיר אפילו בדבר שמותר מצד הדין, אם כן אין לאסור בכל ערב שבת, חוץ מבערב שבת 'שובה'.

ולהטמין מערב יום כיפור ליום כיפור לצורך אלו שמותר להם לאכול כגון קטנים או חולים, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני יום הכיפורים עמ' קעב) שמותר בכתחילה, שהרי מכין הוא ליום כיפור ולא לחול, וכן אין לאסור מהטעם של 'מחוי כרעבתנות' [שהחזיר בשעה"צ (ס"ק א)] משום שטעם זה שייך רק במי שמטמין לצורך מוצאי יום כיפור.

[שעה"צ ס"ק א]

ענין שבת דף יח עמוד א, וצריך עיני<sup>3</sup>.

3) שם התבאר שהכנה הנעשית בשבת מעצמה, מותרת, וכמובא להלן (ס"ק א).

[שעה"צ ס"ק ב]

דאסוקא נמי איקא<sup>4</sup>.

4) ובטעם הדבר כתב הבי"ח, שכיון שאין לעשות מלאכה בערב שבת ובערב יום טוב מן המנחה ולמעלה שלא לצורך שבת ויום טוב, לכן כשעושה לצורך חול נראה הדבר כמכין מיום טוב לצורך חול. [אמנם, לגבי ערב שבת לא הביא המשנב לעיל (סי' רנו ס"ק ד) את דבריו, אף על פי שלכאורה שייך טעם זה גם בערב שבת, אלא שדברי הבי"ח הם כפי שיטתו לעיל (סי' רנא) שמה שאסור חכמים לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה היינו מזמן מנחה גדולה, אבל המשנב שם (ס"ק ג) כתב שהסומך על המקילים לעשות מלאכה עד שעת מנחה קטנה, לא הפסיד, ואם כן יתכן שהטעם שמ"מ הביא השעה"צ כאן את דברי הבי"ח, הוא מצד שבעשרת ימי תשובה יש להחמיר].

[שעה"צ ס"ק ג]

ונעשין מאליהן קשפת<sup>5</sup>.

5) וכפי שהתבאר בשו"ע לעיל (סי' רנב ס"ה), שמותר לתת ביום שישי מוגמר [מיני בשמים] תחת הכלים כדי שיתגמרו מאליהם במשך כל השבת, למרות שלא יהנה מהם אלא במוצאי שבת.

## סימן תרי

### הדלקת הנרות ביום כפור

[משנב ס"ק א]

דהמךליק, פנתו שאסור לשמש נגד אור הנר<sup>1</sup>.

1) ולפי טעם זה, כתב השלחן גבוה (אות א) שלכאורה נצרך היה שידלקו הנרות עד אור הבוקר, אך לא ראינו מי שנוהר בדבר [וראה בשפת אמת (פסחים נג, ב ד"ה בגמ' תנא) שכתב, שאכן צריכים שהנרות ידלקו כל הלילה].

[משנב ס"ק ב]

שנהגין להדליק<sup>2</sup> וכו', עליו להדליק<sup>3</sup> וכו', כמו קשפת<sup>4</sup>.

2) וכן לגבי ברכת הנר של יום כיפור שחל בשבת, שכתב הרמ"א לעיל (ס"א) שמזכירים בה את יום כיפור, כתבו הבלוש (ס"ב) והמטה אפרים (סי' תריט ס"ד) שהיינו דוקא במקום שנהגו להדליק כשחל יום כיפור בחול, אבל במקום שנהגו שלא להדליק כשחל בחול, גם כשחל בשבת אין מזכירין. מאידך, הדמשק אליעזר (ס"ק ג) ביאר בכונת הגר"א, שלדעת הרמ"א שבמקום שנהגו להדליק את הנר אף מברכים עליו, אם כן גם במקום שנהגו שלא להדליק כשחל בחול, כשחל בשבת ומדליקים את הנר מזכירים בברכה את יום כיפור, וכן דייק בשו"ת התעוררות תשובה (ח"ג סי' שצט) מדברי הרמ"א, שכשחל יום כיפור בשבת יש להזכיר את יום כיפור בברכה גם במקומות שנהגו שלא להדליק כשחל בחול, וביאר שכיון שמעיקר הדין גם יום כיפור היה חייב בהדלקת הנר כבשאר יום טוב, ורק משום הגזירה ביטלו את ההדלקה [ראה דבריו להלן בסמוך]. אם כן כאשר מדליק נרות מצד שבת, אין טעם הגזירה קיים, וחייב להדליק גם מצד יום כיפור. וראה עוד בדבריו בשעה"צ להלן (ס"ק ה).

3) מבואר מדבריו שאם היה זה רק מנהג לא היו מברכים, וכן מבואר בשעה"צ (ס"ק ה), ובביה"ל לעיל (סי' רסג ס"ה ד"ה ועין).

המשך בעמוד הבא

# הַלְכוּת יוֹם הַתְּפִילָּה סִימָן תַּרְטָה תַּרִי

## ביאורים ומוספים המשך

### [שעה"צ ס"ק ו]

דָּאָה מַה לְהֵבִיא לְקַנְיֵי<sup>61</sup>.

8) ובביאור דעת הב"ח והפ"ח כתב השבות יצחק (נר שבת פ"ב אות ב), שתקנת ההדלקה משום שלום בית היא רק כדי שלא יכשל בעץ או באבן [כמבואר במשני"ב לעיל (סי' רסג ס"ק ל)]. מה שאין כן לצורך תוספת אור כדי לעשות תשמיש כל שהוא, אין זה בכלל התקנה. וכך היא דעת הגר"ש אלישיב (שם) למעשה, שעל הדלקה משום שלום בית מברכים רק כשהאור נצרך כדי שלא יכשל בשעת ההליכה או בשעת עשיית התשמיש, אבל לא כשהאור נצרך כדי שיוכל לראות מה להוציא מהארון או כדי ללמוד בספר וכדו'.

### [משנ"ב ס"ק ט]

פְּכַדְהוּ בְּקִסוֹת נְקָהָה<sup>62</sup> וכו', עֵינַי שֶׁמֶת בְּמִשְׁנֵה בְּרוּךְ<sup>63</sup>.

9) ומטעם זה כתב לקמן (סי' תריד ס"ק טו), שגם כשהותר ללכת לבית הכנסת עם מנעלים [כגון בומן שירודים גשימים, למי שהוא איסטניס, כמבואר ברמ"א שם (ס"ד)], אין לו להניח את המנעלים המלוכלכים במקום מגולה בבית הכנסת, שבוים קדוש כזה שחייבים לכבדו בכסות נקייה ובכל דבר טהרה, נחשב הדבר כולו לבית הכנסת.

וכן לענין הלוש שק משום תשובה, כתב הספר חסידים (סי' תרטו), הובא במג"א כאן ס"ק ה) שאסור ללבוש ביום כיפור, כיון שצריך לכבד את היום בכסות נקייה.

נטעם נוסף לאיסור לבישת השק כתב בשו"ת מוהר"ש הלוי (סי' ז), שיום כיפור הריהו כשאר יום טוב ואסור לצער את עצמו ביום טוב. וכן בשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' ק) אסר לענות את עצמו ביום כיפור, לבד מחמשת העניינים שהתורה ציוותה, כיון שהוא יום טוב ואסור להצטער בו. וראה בבאר היטב (סי' תקנא ס"ק לט), האם יש מצוה להתענג ביום כיפור בריח טוב. ולענין איסור עשיית הספד שלושים יום קודם הרגל, האם גם יום כיפור בכלל זה, ראה מה שכתב המשני"ב לעיל (סי' תקמו ס"ק ד).

10) שם (ס"ק מח) ביאר בטעם הדבר, שכמו שאין מקבלים ממנו קרבן, כך אין מקבלים ממנו דבר לבית הכנסת, והוסיף, שהוא הדין לגבי מומר לחלל שבת בפרהסיא או מומר להכניס באחת משאר עבירות, שכמו שאין מקבלים מהם קרבן כך אין מקבלים מהם דבר לבית הכנסת.

### [משנ"ב ס"ק י]

עֵינַי בְּמִשְׁנֵי אֲבָרְהָם הַטְּעִים<sup>64</sup>.

11) שם (ס"ק ג) כתב, שטעם הדבר שמדליקים נר הוא משום שגמר קבלת ה'תורה' הנקראת 'אור' היה ביום כיפור [היינו קבלת לוחות השניות], ולפיכך אשה, כיון שאינה בת תורה, אינה בכלל המנהג, ועוד, שהמהרי"ל כתב שהטעם שנהגו להדליק הוא משום שרמי"ח אבריו של אדם ורוחו ונשמתו הם כמנין יר', ולפיכך אשה שיש לה אברים נוספים על יר', אינה בכלל המנהג, ועוד, שהטעם שנהגו להדליק הוא משום שמצות עשה הן כמנין יר' [היינו רמי"ח מצוות עשה בצירוף לאו הניתק לעשה ולא הובא מכלל עשה, הנחשבים כמצוות עשה (יד אפרים)], ולפיכך אשה שאינה חייבת בכל מצוות עשה [כגון אלו שהומן גרמא], אינה בכלל המנהג.

### [משנ"ב ס"ק יא]

לְעִשׂוֹת פְּתִילוֹת עֲבוֹת בְּבֵית־הַקְּנֶסֶת כְּדִי לְהַרְבּוֹת אוֹרָן<sup>65</sup>.

המשך בעמוד הבא

וכן מבואר במשני"ב להלן (ס"ק ח) שעל מנהג אין מברכים, וראה מה שכתבנו בזה לעיל (סי' תרו ס"ק ט).

4) מבואר בדבריו שאף ביום כיפור מעיקר הדין יש חיוב הדלקת הנר כמו בשאר יום טוב [אלא שמחמת החשש המובא בס"ק א יש שנהגו שלא להדליק, אבל לנהגין להדליק ואין חוששין, חל החיוב בככל יום טוב]. והוסיף לעיל (סי' רסג ס"ק כה) לבאר, שאמנם טעם הדבר שתיקנו חז"ל להדליק נרות שבת הוא משום עונג שבת [כמבואר בשו"ע שם (ס"ב) ובמשני"ב שם (ס"א)], ואם כן לגבי יום כיפור שבו אין אכילה ושתיה, אין בו דין עונג ואין טעם התקנה קיים, מ"מ יש טעם נוסף לחיוב ההדלקה, משום שלום בית [כמבואר בשו"ע שם (ס"ג)], וטעם זה שייך גם ביום כיפור.

ועל פי זה כתב לדון בספר שערי זבולחן (ח"ח הל' יום כיפור סי' כו אות ח), שגם מי שאין לו אשה או שאין אשתו עמו [ולא קיים לגבי טעם המנהג שהובא לעיל (ס"ק א)], הריהו חייב להדליק, וכמו בשבת ויום טוב, והביא שאכן כך מבואר מלשון השו"ע הרב (ס"א) [ומשמעות דבריו, שבאופן זה בכל המקומות נהגו להדליק, שמה שיש מקומות שנהגו שלא להדליק, היינו רק בבית שאיש ואשה דרים שם, מצד הטעם שהובא במשני"ב לעיל שם].

אולם הוסיף, שלכאורה לפי הדעות שהובאו בשעה"צ (ס"ק ה) שאין מברכים על ההדלקה משום שהיא רק מנהג, אין חיוב הדלקת הנר ביום כיפור כמו בשאר יום טוב, אלא הוא רק תקנה מהטעם שהובא לעיל (שם), ואם כן באופן שאין לו אשה או שאין אשתו עמו, שאין הוטעם קיים, אין חיוב להדליק.

### [שעה"צ ס"ק ה]

לא תִּקְנוּ רֶגֶן לְכַרְךָ עַל זֶה<sup>66</sup>.

5) ואף כשחלל יום כיפור בשבת, כתב הגר"א (ס"א) שאין להזכיר בברכה את יום כיפור, ודברי הרמ"א לעיל (ס"א) הם כפי דעתו, כגון, שמברכין על ההדלקה כשחל בחול, מאידך, החיי אדם (כלל שאין קמד ס"ד) כתב שכשחל בשבת, לכל הדעות מברכים [וראה גם בספר שנה הלכות (ס"ס)], וראה עוד במה שכתבנו במשני"ב (ס"ק ו).

### [משנ"ב ס"ק ז]

יְכַן הַפְּתִילִים וְכו', לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל יוֹם הַתְּפִילָּה<sup>67</sup>.

6) ואף על פי שהרמ"א כתב את דבריו כפי מדינות אשכנז, כתב הכף החיים (ס"ב טו) שכך נהגו גם בכמה מדינות אחרות.

7) ולענין ברכת 'שהחיינו' בשעת הדלקת הנר של יום כיפור, התבאר בשעה"צ לקמן (סי' תריט ס"ק ז) שיש נשים שנהגו לברך [ויש להזהירן שלא יברכו שנית בבית הכנסת, אלא ישמעו את הברכה מהשו"ע ויענו אמן].

אולם לענין נר של יום טוב, כתב לעיל (סי' רסג ס"ק כג) שאין צריכות לברך שהחיינו, ומ"מ במקום שנהגו לברך אין למחות בידן, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תקד ס"ק מח) [הקצו"שע (סי' קלא ס"ד) כתב שדין יום כיפור כדיון שאר יום טוב, מאידך, הכף החיים (ס"ק ז) כתב שבוים כיפור לכל הדעות יכולות לברך, כיון שבלאו הכי ברכת שהחיינו היא בלא כוס, כמבואר בשו"ע לקמן (סי' תריט ס"א)].

ולגבי מקומות שנהגו שלא להדליק נרות ביום כיפור כשחל בחול, כתב המטה אפרים (סי' תריט ס"ד ובאלף למטה ס"ק ז) שגם כשחל בשבת שמדליקין בכל המקומות [כמבואר בשו"ע לעיל (ס"א)], לא תברך שהחיינו, שהרי אין ההדלקה מצד יום כיפור, אולם ראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק ו) בשם ההתערורת תשובה.

# הַלְבוֹת יוֹם הַכְּפוּרִים סִמָּן תַּרְט תַּרִי

## ביאורים ומוספים המשך

(סי' תרג ס"ק יח) כתב, שנהגו שאת נר הנשמה מדליקים בבית הכנסת ואת נר הבריא בביתו.

### [משנ"ב ס"ק יב]

לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם<sup>13</sup> וכו', כְּנֵר אֶחָד. וְעֵין בְּאֵלֶיהָ רַבָּה<sup>14</sup>.

13) וכמו שהתבאר ברמ"א לקמן (סי' תרכא ס"ו) לענין מה שנהגו ביום כיפור לידור צדקה עבור המתים, שביום כיפור יש כפרה גם למתים, והוסיף במשנ"ב שם (ס"ק יח) שלפיכך נקרא 'כיפורים' בלשון רבים, כיון שיש בו כפרה לחיים ולמתים.

14) שם (ס"ק ד) הביא מספר אמרכל, שכתוב בתרגום למגילת אסתר שבלי ל יום כיפור מדליקים נרות כמספר הבנים וכמספר האבות [ומשמע שאין די לשני מתים בנר אחד].

12) ולגבי נרות משעוה, כתב הדעת תורה (ס"ד) בשם המג"א (סי' תרעב ס"ק ג), שיש בהם הידור מצוה להדליק נרות ארוכים, כיון שהם נאים יותר. אכן, לגבי שמן התבאר בדבריו שאין בריבוי השמן משום הידור מצוה.

ומשמע מדברי המשנ"ב שמדליקים את נר יום כיפור בבית הכנסת, וכן משמע גם מדבריו להלן (ס"ק יד), וכן התבאר בלבוש (ס"ג) ובשו"ע הרב (ס"ד) שהנרות שמדליק כל אחד ואחד הם לצורך הענין של ריבוי הנרות בבית הכנסת [שהוא בשו"ע].

והוסיף המטה אפרים (סי' תרג ס"ח), שגם את נר הנשמה יש להדליק בבית הכנסת, ושלא כמו שיש שנהגו שאת נר הבריא [היינו הנר שעושים עבור החיים] מדליקים בבית הכנסת ואת נר הנשמה בבית, וכן כתב הכף החיים (ס"ק כד ו-כז) [והאלף המגן